

DOJRZAŁOŚĆ SZKOLNA DZIECKA 6 LETNIEGO – CZYLI CO RODZICE POWINNI WIEDZIEĆ?

Fakt pójścia do szkoły stanowi bardzo ważny moment w życiu dziecka. Razem z dzieckiem wydarzenie to przeżywają rodzice. Wokół dziecka tworzy się atmosfera nagłego wzmożonego zainteresowania wypełniana radością – moje dziecko idzie do szkoły, a także niepokojem – jak da sobie radę, jakim będzie uczniem.

Troskliwi rodzice zawsze chcą przewidzieć trudności i im zapobiec. Marzą, aby nauka była dla ich dzieci fascynującym poznawaniem świata, a nie jak to odczuwa wiele dzieci, nudnym, trudnym i bezsensownym zajęciem. Zastanawiają się na pewno co mogą zrobić, jak pomóc dziecku, aby osiągnęło ten poziom dojrzałości, jakiego wymaga szkoła.

To w jakim stopniu dziecko poradzi sobie w rzeczywistości szkolnej zależy od stopnia jego dojrzałości szkolnej.

Pojęcie dojrzałości szkolnej, bo tak określa się gotowość do podjęcia przez dziecko zadań i obowiązków, jakie stawia przed nim szkoła, obejmuje zarówno jego rozwój psychiczny, fizyczny, umysłowy, emocjonalno – społeczny, jak i poziom opanowania umiejętności i wiadomości przygotowujących dziecko do podjęcia nauki czytania, pisania i liczenia.

O tym, czy dziecko wykazuje gotowość do podjęcia systematycznej nauki w szkole decyduje wiele czynników. Należą do nich m. in.:

- **Czynniki indywidualne** – są to przekazane drogą genetyczną lub wrodzone właściwości organizmu, a przede wszystkim ośrodkowego układu nerwowego, podłoża wyższych czynności psychicznych. Należą tu również potrzeby, skłonności i dążenia dziecka.
- **Czynniki środowiskowe** – chodzi tutaj głównie o wpływy rodziny i przedszkola. Literatura podaje 3 główne grupy czynników rodzinnych mających wpływ na dojrzałość szkolną dziecka. Są to:

– Warunki materialne – od poziomu dochodów, sytuacji mieszkaniowej, wyposażenia gospodarstwa domowego zależy jak rodzina będzie zaspokajała potrzeby dziecka, a więc czy będzie ono racjonalnie odżywiane, zaopatrzone w potrzebną odzież, czy będzie miało warunki do nauki, odpoczynku i zabawy.

– Warunki kulturalne jest to poziom wykształcenia rodziców, kultura językowa rodziny, potrzeby kulturalne, zasady wychowania dzieci, sposób spędzania czasu wolnego. Warunki kulturalne domu rodzinnego, a zwłaszcza poziom wykształcenia rodziców w istotny sposób wpływają na rozwój intelektualny i osiągnięcia szkolne uczniów. Rodzice wykształceni wykazują na ogół duże zainteresowanie problemami szkolnymi swoich dzieci, mają większe wymagania i aspiracje w stosunku do ich przyszłości oraz w większym stopniu pobudzają je do osiągnięć.

– Warunki społeczno – psychologiczne to: struktura rodziny, osobowość rodziców, stosunki między rodzicami, postawy rodziców wobec dzieci oraz atmosfera panująca w domu. Dla osiągnięcia dojrzałości szkolnej istotne jest, czy dziecko wychowuje się w rodzinie pełnej lub niepełnej, mało- czy wielodzietnej, dwu- czy trzypokoleniowej. Z reguły rodzina wielodzietna stwarza korzystne warunki dla rozwoju osobowości dziecka, gdyż zmusza do liczenia się z innymi, rozwija postawy opiekuńcze. Dzieci z rodzin wielodzietnych szybciej się usamodzielniają, osiągają wyższy poziom dojrzałości emocjonalnej, nie wykazują tendencji do przeceniania samego siebie, lepiej potrafią współdziałać z innymi. Jeśli jednak rodzina jest bardzo liczna a warunki materialne bardzo skromne, to rodzice obarczeni nadmiarem obowiązków mają mało czasu dla dzieci, pozostawiają je same sobie, nie zaspakajając wszystkich ich potrzeb.

Istotnym czynnikiem wpływającym na dojrzałość szkolną dzieci jest fakt uczęszczania do przedszkola. Dzieci o długiej karierze przedszkolnej wyróżniają się lepszym uspołecznieniem niż inne dzieci oraz lepszym przygotowaniem do szkoły.

W zerówce kształtuje się osobowość dziecka, jego zdolności poznawcze i operacje umysłowe takie jak: porównywanie, uogólnianie, analiza i synteza, myślenie. Prowadzone są ćwiczenia usprawniające manualnie i graficznie po to, aby dziecko nie miało problemów z pisanem. Kształtują się postawy społeczno – moralne i cechy charakteru, rozwija się zasób słownika dziecka. Na tym etapie pamiętać należy o wspomaganiu tego, co rozwija się wolniej, słabiej, o rozwijaniu i zauważaniu zdolności dziecka, o zapewnieniu warunków do wszechstronnego rozwoju (zapewnienie pomocy dydaktycznych, warunków do pracy, dbanie o zdrowie dziecka, zapewnienie zajęć ruchowych). Pamiętać należy także o tym, aby kontaktować się nauczycielem dziecka, wiedzieć jak sobie radzi i od razu zapewnić mu pomoc. Ćwiczenia usprawniające najlepiej prowadzić z formie zabawy, zachęcać dziecko do wypowiadania się czytać mu książki, ograniczać oglądanie telewizji.

I tak dziecko, które osiągnęło gotowość szkolną powinno:

1. W sferze sprawności umysłowej:

– opanować analizę i syntezę wzrokową oraz słuchową;

– wypowiadać się, wymawiać słowa i budować zdania poprawne gramatycznie;

- wymawiać prawidłowo wszystkie głoski – jeśli ma wadę wymowy powinno być pod opieką Poradni Logopedycznej
- logicznie i dość płynnie opowiedzieć o niedawnym wydarzeniu, opowiedzieć treść obrazka wyodrębniając szczegóły istotne i ważne dla akcji przedstawionej na obrazku;
- chętnie słuchać czytanych mu książek i potrafić opowiedzieć ich treść;
- rozpoznawać kolory i umieć je nazywać;
- znać kilka piosenek i rymowanek dziecięcych;
- rozumieć i wykonywać polecenia kierowane do niego;
- mieć dobrą koordynację wzrokowo – słuchowo – ruchową;
- posiadać dobrą orientację w schemacie własnego ciała oraz przestrzenną, kierunkową;
- dobrze orientować się w najbliższym środowisku społecznym i przyrodniczym;
- umieć liczyć na konkretnych;
- rozpoznawać i nazywać figury geometryczne.

2. W sferze sprawności ruchowej i manualnej:

- być samodzielne, ze szczególnym uwzględnieniem podstawowych czynności samoobsługowych – zapinanie guzików, wiązanie sznurowadeł, ubieranie i rozbieranie się;
- ciąć i bezpiecznie posługiwać się nożyczkami;
- wykonywać czynności wymagające zręczności palców, jak nawlekanie koralików, układanie klocków, szycie dużą igłą, gry zręcznościowe, itp.
- umieć rzucać i łapać dużą piłkę;
- potrafić skakać, podskakiwać na jednej nodze;
- sprawnie posługiwać się przyborami do rysowania i pisania, prawidłowo je trzymać;
- zachowywać prawidłowy kierunek kreślenia figur, szlaczków, liter – od prawej do lewej oraz z góry na dół;
- odwzorowywać podane kształty;
- wykonać pracę na zadany temat różnymi technikami plastycznymi;
- być sprawne ruchowo, szybkie, zwinne;
- utrzymywać równowagę;
- mieć ustaloną lateralizację – dominuje jedna strona.

3. W sferze umiejętności społecznych i emocjonalnych

- starać się wykonywać czynności do końca, w określonym czasie, wytrwale;
- zachowywać się rozważnie;
- przestrzegać ustalonych zasad, zastosować się do reguł gier i zabaw;
- mieć ufną relację do otoczenia;

- panować nad reakcjami emocjonalnymi, nie ulegać chwilowym nastrojom;
- potrafić dzielić się z innymi;
- być lubiane, akceptowane przez rówieśników;
- nie reagować agresywnie ani zbyt emocjonalnie w obliczu trudności, niepowodzeń;
- pomagać w prostych pracach domowych;
- dbać o utrzymanie porządku w najbliższym otoczeniu;
- być chętne do pomocy, pożyteczne;
- skupić uwagę na danej czynności;
- dostosować się do nowej sytuacji i środowiska;
- chętnie bawić się z rówieśnikami;
- zależnie od sytuacji poprowadzić zabawę, podporządkować się grupie, współpracować.

Oto kilka praktycznych wskazówek:

- nigdy nie wolno straszyć dziecka szkołą i nauczycielami;
- dziecko powinno się cieszyć, że idzie do szkoły;
- powinno uczestniczyć w zakupach przyborów szkolnych, w miarę możliwości wybrać to, co mu się podoba;
- wcześniej należy przygotować biurko, półkę na książki i przybory szkolne, stałe miejsce do pracy;
- należy pamiętać, że dla prawidłowego rozwoju dziecka potrzebne są odpowiednie warunki: – ład, spokój i pogodna atmosfera w domu;
- utrzymujemy kontakt emocjonalny z dzieckiem;
- przestrzegajmy stałego rozkładu dnia;
- wdrażamy do samodzielności, obowiązkowości i punktualności;
- zapewnijmy kontaktów z rówieśnikami.

A gdy dziecko już zacznie chodzić do szkoły:

- rozmawiamy z nim o tym, co się tam działo, czego ciekawego się dowiedziało;
- przeglądamy jego zeszyty, plecak
- chwalmy, zachęcamy do pracy;
- nie krzyczymy jeśli czegoś nie potrafi, ale spróbujmy mu pomóc;
- współpracujemy z nauczycielami;
- nie wyręczamy dziecka z obowiązków szkolnych;
- zadbajmy o rozsądny harmonogram dnia z uwzględnieniem czasu na naukę i odpoczynek.

